

DİJİTAL YERLİ ÖĞRENCİLERİN YENİ ÇAĞ İNANIŞLARI

NEW AGE BELIEFS OF DIGITAL NATIVE STUDENTS

Dr. Arzu BOZDAĞ TULUM

MEB, Malatya Bilim ve Sanat Merkezi, arzubozdagtulom@hotmail.com

Malatya / Türkiye

ORCID: 0000-0001-6925-0145

Özet

Bu araştırmada; “Dijital Yerli” olarak ifade edilen genç kuşağın yeni çağ inanışlarına sahip olup olmadığını tespit etmek ve tespit edilen bu inanışları sosyo- demografik değişkenler açısından analiz etmek, söz konusu inanışların arka planındaki psiko-sosyal sebepleri serimlemek ve literatüre katkı sağlamak amaçlanmaktadır.

Bu araştırmada karma araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel tekniklerden derinlemesine mülakat tekniği kullanılırken, nicel tekniklerden anket tekniği kullanılmıştır

Çalışmanın evreni, “Dijital Yerli” özelliklerine sahip ve 5 farklı türde lise seviyesinde eğitime devam eden öğrencilerden oluşmaktadır. Bu bağlamda toplam 206 öğrenci araştırma örneklemini temsil etmektedir. Araştırmanın temel veri kaynakları, katılımcıların Sosyo-Demografik özelliklerinin betimlendiği katılımcı bilgi formu ve Kaya ve Mevlüt tarafından geliştirilmiş olan “Yeni Çağ İnanışları Ölçeği” dir. Araştırmada elde edilen veriler SPSS 25 kullanılarak çözümlenmiştir. Yapılmış olan analizlerde öncelikle katılımcıların sosyo-demografik özellikleri daha sonra “Yeni Çağ İnanış” düzeyleri tespit edilmiştir. Ayrıca katılımcıların sosyo-demografik özelliklerinin “Yeni Çağ İnanışları” düzeyleri ile anlamlı bir farklılık oluşturup oluşturmadığının tespit edilmesi amacıyla, frekans dağılımları, yüzde ve ortalama puan değerleri tespit edilmiş ayrıca T testi ve Anova analizleri yapılmıştır. Bu nicel verilere ek olarak 20 katılımcı ile derinlemesine mülakatlar yapılmıştır. Derinlemesine mülakatlar kaydedilmiş ve daha sonra deşifre edilerek yazıya geçirilmiştir. Elde edilen tüm veriler birlikte yorumlanarak araştırmaya dahil edilmiştir.

Araştırma sonucunda, “Dijital Yerli” katılımcıların “Yeni Çağ İnanışları” düzeylerinin orta düzeyde olduğu bulunmuştur. Bununla birlikte “Yeni Çağ İnanışları” alt boyutlardan; “Eski Halk İnançları ve Geleceği Tahmin Etme” alt boyutu puanları düşük olarak bulunurken, “Ruhçuluk ve Psişik Güçler” ve “İyileştirici Nesne ve Yöntemler” alt boyutları puanlarının yüksek olduğu görülmüştür. Araştırmada “Yeni Çağ İnanışları”nın sosyo- demografik değişkenlerden; okul türü ve yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yer değişkenleri açısından bir farklılık oluşturduğu bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Dijital Yerli, Yeni Çağ, İnanç, Batıl İnanç.

Abstract

In this research; it is aimed to determine whether the young generation expressed as “Digital Native” has new age beliefs, to analyse these beliefs in terms of socio-demographic variables, to present the psycho-social reasons behind these beliefs and to contribute to the literature.

In this research, mixed research method was used. While in-depth interview technique was used from qualitative techniques, survey technique was used from quantitative techniques. The population of the study consists of students who have the characteristics of “Digital Native” and continue their education at high school level in 5 different types. In this context, a total of 206 students were identified as the research sample. The main data sources of the research are the participant information form including the socio-demographic characteristics of the participants and the “New Age Beliefs Scale” developed by Kaya and Mevlüt. The data obtained in the study were analysed using SPSS 25. In the analyses, firstly, the socio-demographic characteristics of the participants and then the levels of “New Age Beliefs” were determined. In addition, in order to determine whether the socio-demographic characteristics of the participants create a significant difference with the levels of “New Age Beliefs”, frequency distributions, percentage and mean score values were determined and T test and Anova analyses were performed. In addition to these quantitative data, in-depth interviews were conducted with 20 participants. In-depth interviews were recorded and then transcribed and written down. All the data obtained were interpreted together and included in the research.

As a result of the research, it was found that “Digital Native” participants had moderate levels of “New Age Beliefs”. However, among the sub-dimensions of “New Age Beliefs”; “Old Folk Beliefs and Predicting the Future” sub-dimension scores were found to be low, while “Spiritism and Psychic Powers” and “Healing Objects and Methods” sub-dimensions scores were found to be high. In the study, it was observed that “New Age Beliefs” made a difference in terms of socio-demographic variables; school type and the place where they spent most of their lives.

Keywords: Digital Native, New Age, Belief, Superstition.

1. GİRİŞ

Tarihsel gelişim sürecinde insanoğlu, var oluşundan bu yana, kendini ve dünyayı anlama çabası içinde olmuştur. Bu çabadaki ilk başvuru kaynağı kuşkusuz din kurumu olmuştur. İnsanlar sosyal bir kurum olan dine dayanarak, soyut olay ve olguları anlama çabası göstermekte, yaratıcı ile bağlantı kurma gibi konularda gayret göstererek, eylemlerini anlamlı kılarak, dünyevi olan her şeyi meşrulaştırabilmektedir. Bu sebeple toplum bilimciler dini, dini inanç, değer ve uygulamaları; bireyleri ve sosyal grupları bir arada tutan sosyal bir olgu olarak görmektedirler (Gürbüz ve Aygül, 2021:21).

İnsanlar karşılaştıkları zorluklarla mücadele ederken hep dine sığınma, kendilerinden daha yüksek bir varlığa inanma ve ondan yardım isteme ihtiyacı duymuşlardır. Bu nedenle dine ihtiyacın hissedilmediği veya dini inancın görülmediği bir toplum görülmediğini söylemek mümkündür. Nitekim bu konuda Malinowski, (1990: 7) “Ne kadar ilkel olursa olsun, dinsiz ve büyüsüz insan yoktur” diyerek konuyu özetlemektedir. Bu konuda Yunan filozoflarından Plutargue ise; “Dünyayı dolaşınız, duvarsız, edebiyatsız, hukuksuz ve zenginliğin olmadığı şehirler bulabilirsiniz, ama tapınağı ve Tanrısı olmayan bir şehir bulamazsınız” (Cilacı, 1995: 20) diyerek din ve inanç ihtiyacının her dönemde ve her toplumda görülen önemli bir ihtiyaç olduğunu belirtmektedir.

Modern çağda kitle iletişim araçlarının yaygınlığı, hiç duyulmamış fikirlerin ve inançların yayılmasına yol açmıştır. Dinlerde modernizm akımlarının getirdiği bunalımlar, belirsizlikler ve kimlik arayışları gibi sorunlar, geleneksel inanç ve kurumlarda sarsılmalar şeklinde tezahür etmiştir. Modern toplum sekülerizmin şokuna maruz kalmış ve bunalımlı bir değişim ve dönüşüm ortamında toplumların; yeni maddi ve manevi talepleri artmıştır. Birçok yeni dini akım ve hareketlerin ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır. Bu hızlı değişim ve dönüşümlerin bir sonucu olarak yeni dini akımlar gelişmiş ve bunların yayılması da ivme kazanmıştır (Günay, 2012: 489-490).

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Dijital Yerliler (Digital Natives)

Dijital yerli kavramı ilk olarak 2001 yılında Marc Prensky tarafından ortaya atılmıştır. Prensky'ye göre "dijital yerli" kavramı, genellikle 1980'den sonra doğan kuşağı diğer kuşaklardan ayırmak için kullanılmaktadır. Dijital yerlilerin bilgi teknolojisiyle benzeri görülmemiş ve çoğu zaman açıklanamayan çok güçlü bir ilişkisi vardır.

Avrupa koşullarında sosyal hayatta 1980'li yıllarda kullanılmaya başlanan bilgisayar ve internet teknolojileri, ülkemizde 2000'li yıllardan itibaren yaygın ve yoğun bir şekilde kullanılmaya başlanmıştır. Bu açıdan değerlendirildiğinde ülkemizde "Dijital Yerli" olarak nitelendirilebilecek kuşak 2000 sonrası doğan genç bireylerden oluşmaktadır (Bozdağ Tulum ve Kaya, 2022: 159).

"Dijital yerli" bireyler zamanlarının çoğunu internette ve diğer teknolojileri kullanarak geçirmekte ve bu dijital teknolojiler aracılığıyla eğlenmekte, alış-veriş yapmakta, eğitim almakta hatta aşık olmakta kısacası bu ortamda sosyalleşmektedirler. İnterneti, bilgisayarları ve mobil araçları hayatlarının vaz geçilmez bir parçası olarak gören, internet ve bilgisayarların olmadığı bir hayatı hayal dahi edemeyen bu kuşak gençler, farklı araştırmacılar tarafından farklı şekillerde isimlendirilmektedir. Dijital çağda, dijital DNA ile doğmuş dijital yerlileri tanımlamak için; I jenerasyonu (İnternet kuşağı), Net Generation (internet nesli), The Gamer Generation (oyun nesli), Next Generation (gelecek kuşak), N-generation (yeni nesil), Cyber Kids (siber çocuklar), Homo Zappiens (zaplayan insan), Grasshopper Mind (çekirge zihin), teknolojik yerli şeklinde kavramlar kullanılmaktadır (Pedro, 2006:1; Zur ve Zur, 2012: 1).

Dijital yerliler Web 2.0 araçlarını yoğun bir şekilde kullanılmaktadırlar; Podcasting kullanan, bloglar ve sosyal etkileşim hizmetleri ile kendini ifade eden, bu sanal ortamlarda sosyalleşen yeni bir topluluğu temsil etmektedir. Onlar için bu sanal ortamlar, sanal ortamlar olmanın ötesinde, gerçek, yaşamsal, doğal ortamlar olarak görülmektedir (Kennedy vd., 2007; Weltevrede, 2011).

Teknolojideki hızlı gelişim, Türkiye dahil tüm dünyada hem bireysel hem de toplumsal yaşamı derinden etkilemiş ve geri dönülmez değişimleri beraberinde getirmiştir. Teknolojik gelişmelerin bu gün ulaştığı baş döndürücü noktada bilgisayar ve internet teknolojileri yaşamımızı dijital bir dönüşüme uğratmış ve hayatımız neredeyse tamamen bu dijital ortama akmaya başlamıştır. Yapılan araştırmalar tüm yaş gruplarının teknolojiden, internette, bilgisayar ve mobil cihaz kullanımından etkilendiğini göstermektedir. Ancak bu etkinin seviyesi konusunda yapılan çalışmalarda, dijital yerli olarak tanımlanan genç kuşağın, diğer kuşaklara nazaran çok daha yüksek oranda etkilendiğini göstermektedir (Bozdağ Tulum ve Kaya; 2020:316).

Bilgi ve internet teknolojilerinde ortaya çıkan ve eski zamanlardan çok daha hızlı ve farklı bir şekilde gerçekleşen değişim ve dönüşümler son derece kapsamlı ve karmaşık bir hal almıştır. Ekonomik ve toplumsal hayat arasında bir ayrışmaya neden olan söz konusu teknolojik değişimin hızı, bu karmaşık sürecin dinamiklerinden biridir. Bireylerde ortaya çıkan değişimin büyüklüğü sosyal ve kültürel değişimi de beraberinde getirmektedir. Sosyal sistemin temelinde insan yer almaktadır. Kültürler ise insanların ihtiyaçları ile inşa edilmektedir. Bu yeni inşa sürecinde eski değerler hızla yeni değerlerle dönüşmektedir. İnsanları çok farklı açılardan etkileyen bu hızlı değişim ve dönüşüm yaşamın her alanında görülmektedir. Bu alanlardan biride insanların inanç alanıdır. Ancak geline nokta büyü bozuldu mu yoksa inançlar değişerek farklı formlarda yeni bir şekil mi aldı? problemi hala yanıtlanamamıştır (Beck, 2011:10).

2.2. Yeni Çağ (New Age) İnanışları

İnsanlık tarihi boyunca inanmanın, bireylerin en temel ihtiyaçlarından biri olduğu daha önce ifade edilmişti. Tarihsel gelişim süreci içerisinde toplumlar incelendiğinde, dinsiz toplumlara rastlanmamaktadır çünkü insanoğlu doğası gereği inanma ihtiyacı duyar. Temelde psikolojik olan bu özellik, bireyin toplumsal hayatına da yansır. İnsan hayatındaki bu inanma ihtiyacı, inanç çeşitliliğini ortaya çıkarmıştır.

Dolayısıyla toplumlarda da çok çeşitli inanç şekilleri karşımıza çıkmaktadır. Bu çeşitlilik organize dini inançlardan, büyüsel ve mistik inançlara ve hatta bilimsel verileri kullanan sözde dini inançlara kadar uzanır (Arslan, 2011: 23).

Yeni çağ inançları da bu bağlamda insanların inanma ihtiyacının karşılık bulduğu adreslerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Söz konusu yeni çağ inanç ve uygulamaları, özellikle eski dönemlerden kalma pagan inançlarının, ruhani ve mistik fenomenlerinin bu günkü modern toplumlarda yeni bir ambalajla sunulan versiyonlarıdır. Yeni çağ inançları, bireyselleşme ve dünyevileşme süreçleri ile ortaya çıkan karmaşık, farklı düşünce ve inançların birbiriyle ilişkilendirilerek sentezlenmesi ve senkretik bir yorumu olarak karşımıza çıkmaktadır (Paker, 2011: 62).

Günümüzde büyü, mistik, ruhani, doğa üstü, batıl, boş, akıl dışı, bilim dışı gibi kavramlarla adlandırılan bazı inanç ve uygulamaların, kitle iletişim araçları ve özellikle internet kullanımının yaygınlaşması ile dünya toplumlarında görünürlüğünün arttığı bilinmektedir. Dini inanç ve uygulamaların bu yeni tezahürlerinin, modernleşme ve dünyevileşmenin de etkisiyle bazı yeni oluşumlara kaynaklık ettiği görülmektedir. Yeni çağ inançları, modern toplumun beraberinde getirdiği manevi boşluk, anlam arayışı, bunalımlar gibi sorunların aşılmasında bir telafi mekanizmasıdır. Bu bağlamda modern toplumlarda arttığı gözlemlenen mistik ve paranormal inançlar, modern karşılıkları ile yeni bir şekil kazanarak yeni çağ inançlarını oluşturmaktadır (Davies, 1995: 366'dan akt. Koruk, 2017).

Kuşkusuz diğer yaş dönemlerine oranla gençlik dönemi, insanoğlunun kargaşa, çalkantı ve değer seçimlerinden en çok etkilendiği dönemdir (Kocadaş vd., 2010: 36). Genç kuşaklar özellikle ergenlik döneminin yarattığı çalkantı ve problemlerle daha kolay baş edebilmek ve bu dönemin olumsuz etkilerini azaltmak gibi nedenlerle new age inançları olarak da ifade edilen yeni çağ inançlarını kendi hayatına sokarak çareler aramaktadır.

Bireyler, günlük yaşamda özellikle bilimsel bilginin yetersiz kaldığı durumlarda maddi veya manevi sorunlarının çözümünde, bazı batıl inanç ve uygulamalara da yönelebilmektedir. Geleceğin bilinmezliği karşısında tahminler yürütmek ya da gelecekte olacak olayları kendini korumak amacıyla kontrol altına alabilmek amacıyla bazı uygulama ve ritüellere girişmektedirler (Ayhan ve Yarar, 2005: 19).

İnsanlardaki gelecek ile ilgili korku ve bu korku karşısındaki çaresizlik duygusu, geleceği bilme ve geleceğe güvenme isteği, gelecekte kendisini mutlu edecek olan başarıyı elde etme isteği gibi nedenlerle bu inanç ve ritüeller akla uygun olmasa dahi bugün de uygulanmaktadır. Batıl inanç ve uygulamalarının ortaya çıkmasında sosyolojik, psikolojik ve kültürel birçok faktör bulunmaktadır. Bu faktörlerden temel olarak bazı nedenleri şu başlıklar altında incelemek mümkündür: (Ayten ve Köse, 2012: 197).

-Eşyanın ve olayların mahiyetini bilmemek: Antropologlar tarafından yapılan araştırmalara göre tarihin ilk dönemlerinde ilkel insanlar, olayların gerçek sebeplerini açıklayamadıkları, kontrol altına alamadıkları ve bunlar karşısında çaresiz kaldıkları için, tabiatta bulunan nesnelere gizem ve güç atfetmiş ve onlardan yardım beklemişlerdir. Bu yardımı ise sihir ve büyü gibi uygulamalarla elde etmeye çalışmışlardır. Günlük yaşamlarında kullandıkları eşyalara dahi gizemli bir güç atfetmişler ve sorunları çözmek amacıyla kullanmışlardır. Faraza yerleşim yerine yakın bir yerde köpeğin beklenmedik bir zamanda uluması orada yaşayan birinin öleceğine veya bir doğal afetin olacağına delalet ettiğine inanılır. Nitekim ulaşılmış olan modern çağda dahi, tüm bilimsel gelişmelere rağmen, en eğitimlisinden en dindarına kadar bireyler, tabiattaki objelere güç atfederek aynı zihinsel düşünceyi sürdürmektedirler (Ayten ve Köse, 2012: 198).

-Geleceği bilme arzusu: Tarihin ilk dönemlerinden itibaren insanın merakı, kendisi ve çevresi ile ilgili bilinmeyenleri anlayıp keşfetmesine, gelecekte başına nelerin geleceğini önceden bilerek kendi dünyasını kontrol altına alma davranışına yöneltmiştir. Bu bağlamda bireylerde bu duyguların karşılanması için sahte peygamberlik, medyumluk, falcılık gibi bir takım meslekler ortaya çıkmıştır.

Günümüz modern toplumda da varlığını devam ettiren ve insanlar tarafından ilgi gösterilen bu uygulamalar vasıtasıyla insanlar, gelecekte neler olacağını öğrenmek, kendilerinin ve başkalarının yaşamlarına hükmetmek ve düzenlemek istemektedirler (Aydın, 1995).

Günümüzde internet teknolojisinin hayatımıza girmesi ile sanal ortamlarda oluşturulmuş astroloji sayfaları, tarot veya kahve falı uygulamaları insanların geleceği bilme isteği ile açıklanabilir.

-Korku ve çaresizlik: İnsanlar çaresiz kaldıkları ve korktukları durumlar ile karşılaştıklarında varoluşsal koruma içgüdüleri ile istemsiz olarak bazı tutum ve davranışlara yönelebilirler. Korkularıyla başa çıkamayan bireyler kendilerini ve geleceklerini güvende hissedemezler. Bu noktada kendilerini koruyacak herhangi bir kutsala veya mistik bir güce inanma ve ona bağlanma ihtiyacı hissederler (Tarhan, 2009: 22).

İnsanlar kendilerini koruyacağına inandıkları aşkın bir varlığa, bir Tanrıya yönelebildikleri gibi bazı akıl dışı uygulamalara da yönelebilirler. Ülkemizde ağaca bez bağlamak, türbe ziyaretleri yapmak, orada kurban kesmek, yemek yapıp dağıtmak ve böylece dileklerinin olacağına inanmak gibi ritüeller hala uygulanmaktadır (Ayten ve Köse, 2012). Bunların yanında bu gün ulaştığımız dijital çağda, sanal ortamlarda uygulama yapan mucize enerji, mucize yol, ThetaHealing, InnerSpeak, Accessbars, pozitif enerji, Jean Adrienne Arınma Sistemi (İç Benlikle Konuşma) vs. uygulamalarda yine ayı amaca hizmet eden uygulamalardır.

-Kutsallaştırmanın yön değiştirmesi: Köse ve Ayten (2012: 200) yapmış oldukları çalışmada; din alanında kutsallaştırmanın gerçekleşmediği durumlarda içeriği farklı da olsa bu kutsallaştırmanın diğer alanlara kaydığını ifade etmektedirler. Bu konuda V. Frankl (1985), bastırılmış gerçek inançların yerini hurafelerin aldığını belirtmektedir. Çünkü insanlar inanma ihtiyacı duyarlar ve bu ihtiyaç kurumsal inançlarla giderilmediğinde, boşluk kabul etmeyen inanma olgusu her yaşta ve kategoriden insanda batıl inançlar olarak karşımıza çıkabilmektedir (akt. Ayten ve Köse, 2012).

Eşyanın ve olayların mahiyetini ve geleceği bilme isteği, korku ve çaresizlikler ile baş edebilmek, sağlıklı ve başarılı olmak, olayları kontrol edebilmek gibi gerekçelerle ortaya çıkmış olan New Age inançlarının çoğu, eski dini ve manevi unsurlardan alınır ve modern bilimin, özellikle psikoloji ve ekoloji unsurlarıyla harmanlanır. Bu bakımdan yeni bir kavram ve yeni bir inanç olarak sunulan “Yeni çağ” inançlarının aslında yeni olmadığı ve hatta çok eski çağlara dayandığını ifade etmek gerekir. Bugün etkili görünüşleri ile ortaya çıkan meditasyon, yoga, reiki, kuantum, Kabala, ufoloji, astral seyahat, astroloji, pozitif düşünce, reenkarnasyon, pozitif enerji gibi kavramlar “Yeni Çağ” inançları olarak sunulsa dahi bunların temellerinin kadim inançlara dayandığı görülmektedir (Koruk, 2017).

Özellikle sanal ağları hayatının vazgeçilmezi olarak gören dijital yerli kuşağı gençler, bu sanal ortamın kendilerine sunmuş olduğu imkanlar ile yeni çağ inanışları şeklinde ifade edilen birçok uygulama ile karşı karşıya kalmakta ve bunlardan etkilenmektedir. Sanal ağların küreselleştirici etkisi yeni çağ inanışlarının da hızla yayılmasına ve taraftar kitlesi bulmasına imkan sağlamaktadır.

Yeni çağ inanışları günümüz toplumlarında, özellikle gençler arasında, sanal ağlar vasıtasıyla son derece hızlı bir şekilde yayılmakta ve etkili görünüşleri ile dolaşıma girmektedir. Bu durum sosyolojiden tarihe, antropolojiden psikolojiye pek çok bilimin tartıştığı bir konu olmakla birlikte, birçok bilim insanının araştırmalarına kaynaklık etmektedir.

Yeni çağ inanışları konusu günümüzde yaygın uygulamaları ile dikkat çekmektedir. Bu yaygın uygulamalar bilim insanlarının dikkatini çekmekte ve birçok bilimsel çalışmaya kaynaklık etmektedir. Konu ile ilgili yapılmış olan literatür taramalarında, farklı boyutlarda birçok çalışma yapılmış olduğu görülmektedir.

Bu çalışmalardan bazıları şunlardır; Develi'nin (2019) "Modern Toplumda Batıl İnançlar ve New Age Akımı" isimli çalışması, Gürbüz'ün (2020) "Yeni Çağ İnanışları: Faaliyet Alanları, Etkileri ve Görünümlerinin Sosyolojik Analizi (Antalya Örneği)" başlıklı yüksek lisans tezi, Bahadır ve Çapcıoğlu'nun, (2021) "Dijitalleşen Dünyada Anlam Arayışı: Altın Çağ Şifa Teknikleri Örneği" başlıklı araştırması, Topaloğlu'nun (2022) "Yeni Çağ İnanışlarına Katılım Motivasyonunun Sosyolojik Görünümleri: İzmir Örneği" başlıklı yüksek lisans tezi, Arslan'ın (2006) "Değişim Sürecinde Yeni Dindarlık Formları: "Yeni Çağ" İnanışları Örneği" başlıklı çalışması, Aydın'ın (2008) "Dinsel Fundamentalizm İle Yeni Çağ İnançlarına Yönelik Tutumlar Arasındaki İlişkiler" başlıklı yüksek lisans tezi, Doğan'ın (2020) " Türkiye'de New Age Hareketi: Şifacı Grupların Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Tabanı Üzerine Sosyolojik Bir İnceleme" başlıklı yüksek lisans tezi, Gürbüz ve Aygül'ün (2021) "Arayıştan Uyanışa, Şifadan Estetiğe Yeni Çağ İnançları" isimli makale bu çalışmalardan bazılarıdır.

Dijital yerli olarak ifade edilen genç kuşakların hangi özelliklere sahip olduğu, olaylar ve olgular karşısında nasıl bir tavır takınacağı merak konusu olmaya devam etmektedir. Bu bağlamda yapılmış olan bu araştırma ile, söz konusu kuşağın yeni çağ inanışlarının olup olmadığı ve bu tür inançlara karşı nasıl bir yaklaşım içinde oldukları bir nebze de olsa açıklığa kavuşturulacaktır.

2.3. Araştırmanın Önemi

Yapılmış olan bu çalışmanın, dijitalleşmenin ortaya çıkardığı yeni toplumsal grup örneklerinden biri olan "Dijital Yerli" öğrencilerin yeni çağ inanışlarına sahip olup olmadığını tespit edecek ve tespit edilen bu inanışların sosyo- demografik değişkenler ile ilişkisini ortaya çıkaracak olması açısından önem taşıyacağı düşünülmektedir. Ayrıca bu çalışmanın bu türden çalışmalara kaynaklık etme açısından bir ilk olma özelliği ile önem taşıyacağı umulmaktadır.

2.4. Araştırmanın Problemleri

Bu bağlamda yapılmış olan bu araştırmanın problem cümleleri aşağıdaki gibidir:

Problem Cümlesi: "Dijital Yerli" olarak ifade edilen genç kuşağın yeni çağ inanışları var mıdır"?

Alt Problemler:

1. "Dijital Yerli öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri nelerdir?"
2. "Dijital Yerli öğrencilerin yeni çağ inanış düzeyleri nedir"?
3. "Dijital Yerli öğrencilerin bazı sosyo- demografik özellikleri ile yeni çağ inanış düzeyleri arasında bir ilişki var mıdır"?

2.5.Hipotez Cümlesi

Yapılmış olan bu çalışmada sınanacak hipotez cümleleri şunlardır:

- 1."Dijital yerli öğrencilerin yeni çağ inanış düzeyleri yüksektir".
- 2."Dijital yerli öğrencilerin bazı sosyo-demografik özellikleri ile yeni çağ inanış düzeyleri arasında bir ilişki vardır".

3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Yapılmış olan bu çalışmada; karma araştırma yöntemi olarak ifade edilen ve nitel ve nicel yöntemin birlikte kullanıldığı bir saha araştırması yapılmıştır. Araştırmada, nicel tekniklerden anket tekniği kullanılırken nitel tekniklerden derinlemesine görüşmeler yapılmıştır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, "Dijital Yerli" öğrencilerinin yeni çağ inanışları düzeylerini ve sosyo-demografik değişkenler ile ilişkisini belirlemek amacıyla genel tarama modeli kullanılmış olup, araştırmanın bağımsız ve bağımlı değişkenleri arasında ilişkiyi tarama yapılmıştır.

3.2.Evren ve Örneklem

“Dijital Yerli” niteliği taşıyan ve farklı liselerde okumakta olan öğrenciler araştırma genel evrenini oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini, Malatya ilinde 2022-2023 eğitim- öğretim yılında farklı türlerdeki liselere devam eden öğrencilerden oluşmaktadır. Bu bağlamda, toplam 206 öğrenciye hazırlanmış olan anket uygulanmıştır. Örneklem seçkisiz örneklem şeklinde tespit edilmiştir.

3.3.Veri Toplama Araçları

Araştırmanın veri toplama aracı olarak; Sosyo-Demografik Bilgi Formu ve Kaya ve Mevlüt tarafından geliştirilen “Yeni Çağ İnanışları Ölçeği” kullanılmıştır. Anket toplam 26 sorudan oluşmaktadır.

3.3.1.Sosyo-Demografik Bilgi Formu

Sosyo-demografik bilgi formu kısmında öğrencilerin, cinsiyet, yaş, aile gelir seviyesi, yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yerleşim birimi gibi özelliklerinin betimlendiği sorular bulunmaktadır.

3.3.2. Yeni Çağ İnanışları Ölçeği

Bu çalışmada Mevlüt Kaya ve Cüneyt Aydın tarafından geliştirilen (2013) bireyin, Yeni Çağ İnanışlarına (New Age Beliefs) sahip olma ve bu inanışları ifade etme tarzını ölçmek amacıyla geliştirilmiş olan “Yeni Çağ İnanışları Ölçeği” (New Age Beliefs) kullanılmıştır. Ölçek üç alt boyuttan oluşmaktadır. Bu alt boyutlar: 1- Eski Halk İnanışları ve Geleceği Tahmin Etme, 2- Ruhçuluk ve Psişik Güçler, 3- İyileştirici Nesne ve Yöntemler. Ölçek toplam 20 maddeden oluşmaktadır. Ölçek 5’li likert tipi bir kendini değerlendirme ölçeğidir. Alınan yüksek puanlar bireylerin daha fazla Yeni Çağ İnanışlarına sahip olduğunu göstermektedir (Kaya ve Mevlüt, 2013). YÇİÖ’nün 12, 5, 17, 8, 7, 13, 16, 1, 19. maddeleri Eski “Halk İnanışları ve Geleceği Tahmin Etme” alt ölçeğini; 20, 15, 18, 14, 3, 2, 10, 9. maddeleri “Ruhçuluk ve Psişik Güçler” alt ölçeğini; 11, 6 ve 4. maddeleri “İyileştirici Nesne ve Yöntemler” alt ölçeğini oluşturmaktadır. Ölçek toplam 20 maddeden meydana gelmektedir.

3.4. Veri Analizi

Araştırmada elde edilen verilerinin analizinde SPSS25 istatistik analiz programı kullanılmıştır. Tespit edilen verilerin frekans dağılımları, yüzdeleri ve ortalama puanları hesaplanarak tablollaştırılmıştır. Ayrıca sosyo-demografik özellikleri ile ilişkisinin tespit edilmesi amacıyla t-testi ve anova analizleri yapılmıştır.

Ayrıca toplam 20 katılımcı ile derinlemesine mülakatlar yapılmıştır. Mülakatlarda anket soruları ucu açık bir şekilde şıklar verilmeksizin yöneltilmiş ve ayrıca görüşülen katılımcıların gündeme getirdiği ifadelerde kaydedilerek çözümlenmiş ve araştırmaya dahil edilmiştir. Yapılmış olan derinlemesine mülakatlar, kişisel bilgileri göz önünde bulundurularak kodlanmıştır. Bu bilgiler parantez içinde kodlanarak sunulmuştur. (Örnek: ALE4 kodu; Anadolu liseli, erkek ve 4 nolu katılımcı olduğunu göstermektedir). Araştırmada elde edilen tüm veriler, teorik kısmıyla bütünleştirilerek bulgular kısmında yorumlanmıştır.

3.5. Geçerlilik ve Güvenirlilik

Kaya ve Mevlüt tarafından geliştirilen “Yeni Çağ İnanışları Ölçeği” nin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı 0.89 olarak tespit edilmiştir. Yapılmış olan bu çalışmada ise; ölçeğin güvenilirlik katsayısına ilişkin Cronbach Alfa katsayısı 0,898 olarak bulunmuştur. Bu sonuç araştırma anketinin yüksek düzeyde güvenilir olduğunu göstermektedir.

4. BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmanın bulguları, araştırmanın amaçları ve problemleri doğrultusunda ele alınarak değerlendirilmiştir. Buna göre ilk olarak araştırmaya katılan dijital yerli lise öğrencilerinin, bazı sosyo-demografik özellikleri tablolar halinde sunulmuştur.

Daha sonra katılımcı öğrencilerin “Yeni Çağ İnanışları Ölçeği” ile elde edilen 3 alt boyutta ve toplam “Yeni Çağ İnanışları” düzeylerine dair elde edilen veriler tablolar halinde sunulmuştur. Ayrıca dijital yerli öğrencilerin bazı sosyo-demografik değişkenlerinin “Yeni Çağ İnanışları” düzeyleri üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturup oluşturmadığını tespit etmek amacıyla bağımsız örneklem T-testi ve tek yönlü varyans Anova analizleri yapılmış ve mülakatlar ile birlikte tüm sonuçlar yorumlanmıştır.

4.1. Katılımcıların Sosyo-Demografik Özelliklerine Dair Bulgular

Tablo 1. Katılımcı Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özellikleri

Sosyo-Demografik Değişkenler	f	%	
Cinsiyet	Kız	133	64,6
	Erkek	73	35,4
	Toplam	206	100,0
Yaş	14-16	175	85,0
	17-19	31	15,0
	Toplam	206	100,0
Okul türü	Fen lisesi	20	9,7
	Anadolu lisesi	86	41,7
	İmam Hatip lisesi	35	17,0
	Mesleki ve Teknik Anadolu lisesi	14	6,8
	Güzel Sanatlar Lisesi	51	24,8
Toplam	206	100,0	
Yaşamınızın çoğunluğunu geçirdiğiniz yer	Büyükşehir	109	52,9
	Şehir	15	7,3
	İlçe	55	26,7
	Köy	27	13,1
	Toplam	206	100,0
Aile gelir seviyesi	Alt	6	2,9
	Orta	177	85,9
	Üst	23	11,2
	Toplam	206	100,0

Araştırmaya toplam 206 öğrenci katılmıştır. Katılımcıların %64,6’sı kadın, %35,4’ü erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Katılımcıların %85’i 14-16 yaş aralığındadır. Okul türü açısından katılımcıların %41,7’si Anadolu lisesi, %9,7’si Fen lisesi, %17’si İHL, %6,8’i ise Meslek lisesi ve %24,8’i ise Güzel Sanatlar lisesi öğrencilerinden oluşmaktadır. Katılımcıların %52,9’u yaşamlarının çoğunu büyükşehirde geçirmiştir. Aile gelir seviyesi alt seviyede olan %2,9’lük bir kitle bulunurken, %85,9’unun orta gelir grubunda olduğu tespit edilmiştir.

4.2. Katılımcıların Yeni Çağ İnanışları Düzeylerine Dair Bulgular

Ölçek üç alt boyuttan oluşmaktadır. Testte yar alan sorulardan 12, 5, 17, 8, 7, 13, 16, 1, 19. maddeleri “Eski Halk İnançları ve Geleceği Tahmin Etme” alt ölçeğini; 20, 15, 18, 14, 3, 2, 10, 9. maddeleri “Ruhçuluk ve Psişik Güçler” alt ölçeğini; 11, 6 ve 4. maddeleri “İyileştirici Nesne ve Yöntemler” alt ölçeğini oluşturmaktadır. Sorulara verilen yanıtların frekans, yüzde ve ortalama değerleri tablolar halinde sunulmuştur.

4.2.1. Araştırmanın “Eski Halk İnançları ve Geleceği Tahmin Etme Düzeyleri” Alt Boyutuna Dair Bulgular

Tablo 2. Katılımcı Öğrencilerin “Eski Halk İnançları ve Geleceği Tahmin Etme” Düzeyleri

Eski Halk İnançları ve Geleceği Tahmin Etme	f	%	Ortalama
Çeşitli fal teknikleri kullanılarak gelecek tahmin edilebilir.	kesinlikle katılmıyorum	108	52,4
	katılmıyorum	32	15,5
	kararsızım	24	11,7
	katılıyorum	17	8,3
	kesinlikle katılıyorum	25	12,1
Toplam	206	100,0	2,1
Kara kediler, kötü şans ve uğursuzluk getirir.	kesinlikle katılmıyorum	84	40,8
	katılmıyorum	31	15,0
	kararsızım	23	11,2
	katılıyorum	54	26,2
	kesinlikle katılıyorum	14	6,8
Toplam	206	100,0	2,4
Bazı medyumlar, gelecek hakkında kusursuz olarak kehanette bulunabilirler.	kesinlikle katılmıyorum	83	40,3
	katılmıyorum	33	16,0
	kararsızım	32	15,5
	katılıyorum	7	3,4
	kesinlikle katılıyorum	51	24,8
Toplam	206	100,0	2,6
Tarot kartları (fal kartları), insanın ve evrenin sırlarını ortaya çıkarabilir.	kesinlikle katılmıyorum	82	39,8
	katılmıyorum	72	35,0
	kararsızım	32	15,5
	katılıyorum	9	4,4
	kesinlikle katılıyorum	11	5,3
Toplam	206	100,0	2,0
Kırılan ayna, kötü şans ve uğursuzluk getirir.	kesinlikle katılmıyorum	123	59,7
	katılmıyorum	34	16,5
	kararsızım	11	5,3
	katılıyorum	25	12,1
	kesinlikle katılıyorum	13	6,3
Toplam	206	100,0	1,9

Astroloji, geleceği tahmin etmede kullanılabilir bir yoldur.	kesinlikle katılmıyorum	44	21,4	
	katılmıyorum	21	10,2	
	kararsızım	75	36,4	
	katılıyorum	39	18,9	
	kesinlikle katılıyorum	27	13,1	
Toplam		206	100,0	2,9
Burçlar (kişinin doğum zamanındaki yıldızların konumu) ve yıldız falı, kişinin geleceği hakkında doğru bilgi verir.	kesinlikle katılmıyorum	42	20,4	
	katılmıyorum	22	10,7	
	kararsızım	76	36,9	
	katılıyorum	39	18,9	
	kesinlikle katılıyorum	27	13,1	
Toplam		206	100,0	2,9
Merdiven altından geçmek uğursuzluk getirir.	kesinlikle katılmıyorum	104	50,5	
	katılmıyorum	67	32,5	
	kararsızım	10	4,9	
	katılıyorum	13	6,3	
	kesinlikle katılıyorum	12	5,8	
Toplam		206	100,0	1,8
Bir kişinin doğum tarihindeki gezegenlerin konumu, o kişinin geleceğini ve kişiliğini tahmin etmeye yarar.	kesinlikle katılmıyorum	53	25,7	
	katılmıyorum	26	12,6	
	kararsızım	28	13,6	
	katılıyorum	74	35,9	
	kesinlikle katılıyorum	25	12,1	
Toplam		206	100,0	3,0
Toplam Ortalama		206		2,4

“Eski Halk İnançları ve Geleceği Tahmin Etme” alt boyutu; Çeşitli fal teknikleri kullanılarak gelecek tahmin edilebilir, Kara kediler, kötü şans ve uğursuzluk getirir, Bazı medyumlar, gelecek hakkında kusursuz olarak kehanette bulunabilirler, Tarot kartları (fal kartları), İnsanın ve evrenin sırlarını ortaya çıkarabilir vb. tutum ifadelerini içermektedir.

Tablo 2’de araştırmaya katılan dijital yerli öğrencilerin “Eski Halk İnançları ve Geleceği Tahmin Etme” alt boyutunda elde edilen yanıtların frekans, yüzde ve ortalama puan değerleri görülmektedir. Elde edilen bulgular incelendiğinde; “Çeşitli fal teknikleri kullanılarak gelecek tahmin edilebilir.” ifadesinde %52,4 ile Kesinlikle katılmıyorum, %15,5 Katılmıyorum seçenekleri işaretlenmiştir. Bu ifadenin ortalama puanı “2,1” düşük düzeyde bulunmuştur. Bu ifade ile ilgili olarak FLE1 kodlu erkek öğrenci “*Bilimin bu kadar ilerlediği bir dönemde yaşıyoruz. Artık fal, büyü gibi saçma şeylere inanmak komik .*” demiştir.

“Kara kediler, kötü şans ve uğursuzluk getirir.” ifadesinde %40,8 ile Kesinlikle katılmıyorum seçeneği yine en yüksek orana sahipken, bu ifadenin ortalama puanı “2,4” düşük düzeyde bulunmuştur. Bu ifade ile ilgili olarak İHLK7 kodlu kız öğrenci “*Dinimizde hiçbir canlı kara kedi de dahil uğursuz olarak bildirilmemiştir. Kuran-ı kerime bakmamız gerekir, her şey Allah’tandır.*” demiştir.

“Bazı medyumlar, gelecek hakkında kusursuz olarak kehanette bulunabilirler.” ifadesinde %40,3 ile Kesinlikle katılmıyorum seçeneği en yüksek orana sahipken, bu ifadenin aldığı ortalama puan “2,6” orta düzeyde bulunmuştur. Bu ifade ile ilgili olarak ALE3 kodlu erkek öğrenci “*medyumluk bence yalancılık, kelin ilacı olsa başına sürer.*” diyerek bu ifadeye katılmadığını belirtmiştir.

“Tarot kartları (fal kartları), insanın ve evrenin sırlarını ortaya çıkarabilir.” ifadesinde %39,8 ile Kesinlikle Katılmıyorum seçeneği en yüksek orana sahipken, bu ifadeye verilen cevapların ortalama puan “2” düşük düzeyde bulunmuştur. Bu ifade ile ilgili olarak ALK2 kodlu kız öğrenci “*Tarot falına arkadaşlarım ile bir aradayken eğlence olsun diye bakıyoruz ama ben gerçek olduğuna inanmıyorum hele de insanın ve evrenin sırlarını ortaya çıkarabilir demek çok iddialı bir laf olur. Yine de arkadaşlarımdan bazılarının tarot falına inandıklarını söylemeliyim.*” demiştir.

“Kırılan ayna, kötü şans ve uğursuzluk getirir.” ifadesinde %59,7 ile Kesinlikle Katılmıyorum seçeneği en yüksek orana sahip seçenektir. Bu ifadenin “Eski Halk İnançları ve Geleceği Tahmin Etme” alt boyutunda en yüksek oranda olumsuz yaklaşılın ifade olduğu görülmektedir. Bu ifadenin ortalama puan “1,9” düşük düzeyde bulunmuştur. Bu ifadeye İHLE8 kodlu erkek öğrenci “*Bu tarz batıl inançlar eskide kaldı, artık kimse böyle şeylere inanmıyor.*” demiştir.

“Astroloji, geleceği tahmin etmede kullanılabilecek bir yoldur.” ifadesinde %21,4 ile Kesinlikle Katılmıyorum seçeneği işaretlenmiştir. Katılımcıların %13,1’ Kesinlikle katılıyorum, %18,9’u Katılıyorum cevabını vermişlerdir. Bu iki oran kararsızlarla da birleştirilince %68,4 gibi yüksek bir oran karşımıza çıkmaktadır. Diğer ifadelerle oranla bu ifadeye dijital yerli öğrencilerin daha olumlu yaklaşım sergiledikleri görülmektedir. Bu ifadenin “Eski Halk İnançları ve Geleceği Tahmin Etme” alt boyutunda en yüksek oranda olumlu yaklaşılın ifadelerden biri olduğu görülmektedir. Bu ifadenin ortalama puan “2,9” orta düzeyde bulunmuştur. Bu ifade ile ilgili olarak MLE8 kodlu erkek öğrenci “*Astrolojinin bir bilim olması gerektiğini düşünüyorum çünkü astrologlar belli matematiksel hesaplamalarla çıkarım yapıyorlar. Aslında meteoroloji gibi bişey*” demiştir.

“Burçlar (kişinin doğum zamanındaki yıldızların konumu) ve yıldız falı, kişinin geleceği hakkında doğru bilgi verir.” ifadesinde %20,4 ile Kesinlikle Katılmıyorum seçeneği işaretlenmiştir. Katılımcıların %13,1’ Kesinlikle katılıyorum, %18,9’u Katılıyorum cevabını vermişlerdir. Bu iki oran kararsızlarla da birleştirilince %68,9 oranında yüksek bir değer karşımıza çıkmaktadır. “Astroloji, geleceği tahmin etmede kullanılabilecek bir yoldur.” İfadesinde olduğu gibi diğer ifadelerle oranla bu ifadeye de dijital yerli öğrencilerin daha olumlu yaklaşım sergiledikleri görülmektedir. Bu ifadenin “Eski Halk İnançları ve Geleceği Tahmin Etme” alt boyutunda en yüksek oranda olumlu yaklaşılın ifadelerden biri olduğu görülmektedir. Bu ifadenin ortalama puanı da “2,9” orta düzeyde bulunmuştur. Bu ifade ile ilgili olarak ALE20 kodlu erkek öğrenci “*Burç yorumlarına instagramda Öner Döşer var mutlaka bakıyorum. Hande Kazanova'nın da sayfasını takip ediyorum genellikle benim burcum için doğru yorum yapıyorlar. Hatta pandemi başlamadan önce de pandemiyi bilmişler ve uyarılar yapmışlardı.*” demiştir.

“Merdiven altından geçmek uğursuzluk getirir.” ifadesinde en yüksek oranda %50,45 ile Kesinlikle Katılmıyorum seçeneği işaretlenmiştir. Diğer ifadelerle oranla bu ifadeye dijital yerli öğrencilerin en düşük oranda katılım gösterdiği görülmektedir. Bu ifadenin “Eski Halk İnançları ve Geleceği Tahmin Etme” alt boyutunda en düşük oranda olumlu yaklaşılın ifadelerden biri olduğu görülmektedir. Bu ifadenin ortalama puan “1,8” düşük düzeyde bulunmuştur. Bu ifade ile ilgili olarak MLK10 kodlu kız öğrenci “*Her gün merdiven altından geçiyoruz, çok saçma bir inanış, buna hala inanan var mı? acaba*” demiştir.

“Bir kişinin doğum tarihindeki gezegenlerin konumu, o kişinin geleceğini ve kişiliğini tahmin etmeye yarar.” ifadesinde %25,7 ile Kesinlikle Katılmıyorum seçeneği işaretlenmiştir. Katılımcıların %12,1’ Kesinlikle katılıyorum, %35,9’u Katılıyorum cevabını vermişlerdir. Bu iki oran kararsızlarla da birleştirilince %61,96 oranında yüksek bir değer karşımıza çıkmaktadır. “Astroloji, geleceği tahmin etmede kullanılabilecek bir yoldur.” ve “Burçlar (kişinin doğum zamanındaki yıldızların konumu) ve yıldız falı, kişinin geleceği hakkında doğru bilgi verir.”

İfadelerinde olduğu gibi bu ifadeye de dijital yerli öğrencilerin daha olumlu yaklaşım sergiledikleri görülmektedir. Bu ifadenin “Eski Halk İnançları ve Geleceği Tahmin Etme” alt boyutunda en yüksek oranda olumlu yaklaşılan ifade olduğu görülmektedir. Bu ifadenin ortalama puanı “3” orta düzeyde bulunmuştur. Bu ifade ile ilgili olarak ALK11 kodlu kız öğrenci “ *Annem benim doğum günümüne bir astroloğa baktırarak karar vermiş, yani sezaryen doğum yaparak özellikle doğum günümü seçmiş. Ben 20 Nisan doğumluyum ve koç burcuyum. Peygamberimizin de doğum günü* ” demiştir.

Tablo2.incelendiğinde araştırmaya katılan dijital yerli öğrencilerin “Eski Halk İnançları ve Geleceği Tahmin Etme” tutumları toplam boyut ortalaması açısından“2,4” düşük düzeyde bulunmuştur. Bu ortalama ile tüm ölçekte en düşük ortalama sahip olan alt boyutun “Eski Halk İnançları ve Geleceği Tahmin Etme” boyutu olduğunu göstermektedir. Ancak burada dikkat çekici bir husus, bu boyutta yer alan astroloji ile ilgili ifadeler, diğer ifadelere oranla çok daha yüksek oranda olumlu yaklaşılan ifadeler olmasıdır. Bu sonuca dayanarak dijital yerli öğrencilerin astrolojiye daha yakın ve olumlu bir tutum sergiledikleri ifade edilebilir.

4.2.2. Araştırmanın “Ruhçuluk ve Psişik Güçler” Alt Boyutuna Dair Bulgular

Tablo 3. Katılımcı Öğrencilerin “Ruhçuluk ve Psişik Güçler” Algı Düzeyleri

Ruhçuluk ve Psişik Güçler	f	%	Ortalama
Bazı insanlar zihin gücüyle objeleri hareket ettirebilir	kesinlikle katılmıyorum	58	28,2
	katılmıyorum	39	18,9
	kararsızım	70	34,0
	katılıyorum	16	7,8
	kesinlikle katılıyorum	23	11,2
Toplam	206	100,0	2,5
Yaşayan insanların, çeşitli yöntemleri kullanarak ruhlarla ilişki kurması ve onlardan rehberlik alması mümkündür.	kesinlikle katılmıyorum	48	23,3
	katılmıyorum	72	35,0
	kararsızım	30	14,6
	katılıyorum	31	15,0
	kesinlikle katılıyorum	25	12,1
Toplam	206	100,0	2,6
Bu dünyada, bazı insanlar vasıtasıyla (medyumlar, ruh çağırıcılar vb.), yaşayan insanlarla ölen insanların ruhları arasında iletişim kurulabilir.	kesinlikle katılmıyorum	86	41,7
	katılmıyorum	17	8,3
	kararsızım	62	30,1
	katılıyorum	18	8,7
	kesinlikle katılıyorum	23	11,2
Toplam	206	100,0	2,4
Manevi (ruhsal) güçlerle objeleri hareket ettirmek mümkündür.	kesinlikle katılmıyorum	67	32,5
	katılmıyorum	34	16,5
	kararsızım	22	10,7
	katılıyorum	64	31,1
	kesinlikle katılıyorum	19	9,2
Toplam	206	100,0	2,7

Uyku ya da trans gibi durumlarda, ruh bedeni terk edebilir.	kesinlikle katılmıyorum	77	37,4	
	katılmıyorum	20	9,7	
	kararsızım	32	15,5	
	katılıyorum	49	23,8	
	kesinlikle katılıyorum	28	13,6	
	Toplam	206	100,0	2,7
Bazı insanlar, geleceği tahmin etmede açıklanamayan bir yeteneğe sahiptir.	kesinlikle katılmıyorum	56	27,2	
	katılmıyorum	25	12,1	
	kararsızım	17	8,3	
	katılıyorum	45	21,8	
	kesinlikle katılıyorum	63	30,6	
	Toplam	206	100,0	3,2
Bazı kişiler insan zihnini okuyabilir.	kesinlikle katılmıyorum	95	46,1	
	katılmıyorum	22	10,7	
	kararsızım	30	14,6	
	katılıyorum	38	18,4	
	kesinlikle katılıyorum	21	10,2	
	Toplam	206	100,0	2,4
Toplam Ortalama		206		3

“Ruhçuluk ve Psişik Güçler” alt boyutu; Bazı insanlar zihin gücüyle objeleri hareket ettirebilir, Yaşayan insanların, çeşitli yöntemleri kullanarak ruhlarla ilişki kurması ve onlardan rehberlik alması mümkündür, Bu dünyada, bazı insanlar vasıtasıyla (medyumlar, ruh çağırınlar vb.) yaşayan insanlarla ölen insanların ruhları arasında iletişim kurulabilir vb. tutum ifadelerini içermektedir.

Tablo3.'te görüldüğü gibi katılımcıların “Ruhçuluk ve Psişik Güçler” alt boyutuna dair bulgular incelendiğinde “Bazı insanlar zihin gücüyle objeleri hareket ettirebilir” ifadesinde, %28,2 ile Kesinlikle katılmıyorum seçeneği işaretlenmişken en yüksek değere sahip olan Kararsızım seçeneği %34 oranında tercih edilmiştir. Dijital yerli öğrencilerin bu ifadeden aldıkları ortalama puan “2,5” düşük düzeyde bulunmuştur. Bu ifade ile ilgili ALE13 kodlu erkek öğrenci “ben bazı kişilerin bu yeteneğinin olduğuna inanıyorum. Bunu ispat edemem ama gördüm....” demiştir.

“Yaşayan insanların, çeşitli yöntemleri kullanarak ruhlarla ilişki kurması ve onlardan rehberlik alması mümkündür” ifadesinde %35 ile Katılmıyorum seçeneği en yüksek orana sahipken, bu ifadeden aldıkları ortalama puan “2,6” orta düzeyde bulunmuştur. Bu ifade ile ilgili İHLK1 kodlu kız öğrenci “*Bazı insanların kalp gözü açıktır, onlar bizim göremediklerimizi görür, konuşamadıklarımızla konuşabilirler ben buna inanıyorum*” demiştir.

“Bu dünyada, bazı insanlar vasıtasıyla (medyumlar, ruh çağırınlar vb.) yaşayan insanlarla ölen insanların ruhları arasında iletişim kurulabilir” ifadesinde %41,7 ile Kesinlikle katılmıyorum seçeneği en yüksek orana sahipken, bu ifadeden aldıkları ortalama puan “2,4” düşük düzeyde bulunmuştur. Bu ifade ile ilgili FLK4 kodlu kız öğrenci “*Kesinlikle bu işleri yapanlar bence şarlatan, bunlar para tuzağı hatta bazen bu yollarla kadınlara cinsel tacizde bulunanlarda var .*” demiştir.

“Manevi (ruhsal) güçlerle objeleri hareket ettirmek mümkündür” ifadesinde verilen yanıtlara göre %32,5 ile Kesinlikle Katılmıyorum seçeneği en yüksek orana sahipken, %31,1 Katılıyorum seçeneğini işaretlemiştir. Bu ifadeden aldıkları ortalama puan “2,7” orta düzeyde bulunmuştur. Bu ifadeyle ilgili MLK4 kodlu kız öğrenci “*ben buna inanıyorum hatta ben zihin gücüyle bunu yapmayı denedim ve yapabilmeyi çok istiyorum. Belki bir gün başarabilirim, yapabilenler var sosyal medyadan takip ediyorum, onların bazı esmaları belli sayılarla tekrar ederek bunu yaptıklarını biliyorum* ” demiştir.

“Uyku ya da trans gibi durumlarda, ruh bedeni terk edebilir”. ifadesine verilen cevaplar incelendiğinde %37,4 ile Kesinlikle Katılmıyorum seçeneği en yüksek orana sahipken, %23,8 Katılıyorum seçeneğini işaretlemiştir. Bu ifadeden aldıkları ortalama puan “2,7” orta düzeyde bulunmuştur. Bu ifadeyle ilgili FLK4 kodlu kız öğrenci “*ben buna inanıyorum hatta yapıyorum. Matematik dersini transa geçip hocadan dinleyebiliyorum ya da gitmek istediğim yerlere gidebiliyorum.* ” demiştir.

“Bazı insanlar, geleceği tahmin etmede açıklanamayan bir yeteneğe sahiptir.” ifadesinde verilen yanıtlara göre %30,6 ile Kesinlikle Katılıyorum seçeneği en yüksek orana sahipken, %21,8 Katılıyorum seçeneğini işaretlemiştir. Bu ifadeden aldıkları ortalama puan “3,2” orta düzeyde bulunmuştur. Bu boyuttaki diğer ifadelerle oranla çok daha yüksek bir ortalamaya sahiptir. Bu ifadeyle ilgili MLK4 kodlu kız öğrenci “*evet çünkü altıncı hisleri güçlüdür.* ” demiştir.

“Bazı kişiler insan zihnini okuyabilir.” ifadesinde verilen yanıtlara göre %46,1 ile Kesinlikle Katılmıyorum seçeneği en yüksek oranda işaretlenen seçenektir. Bu ifadeden aldıkları ortalama puan “2,4” düşük düzeyde bulunmuştur. Bu boyuttaki diğer ifadelerle oranla çok daha yüksek bir ortalamaya sahiptir. Bu ifadeyle ilgili ALK8 kodlu kız öğrenci “*bazen annemin zihnimi okuduğunu düşünüyorum, annem başkalarının da zihnini bazen okuyabiliyor.* ” demiştir.

Tablo3.incelendiğinde araştırmaya katılan dijital yerli öğrencilerin “Ruhçuluk ve Psişik Güçler” alt boyutu toplam ortalaması “3” orta düzeyde bulunmuştur.

4.2.3. Araştırmanın “İyileştirici Nesne ve Yöntemler” Alt Boyutuna Dair Bulgular

“İyileştirici Nesne ve Yöntemler” alt boyutu; “Kristaller veya kristal yapıli maddeler iyileştirici enerjilere sahiptir, İnsan, kendi farkındalığını; hipnoz, meditasyon, değişik müzikler ve ilaçlar yoluyla artırabilir vb tutum ifadelerini içermektedir.

Tablo 4. Katılımcı Öğrencilerin “İyileştirici Nesne ve Yöntemler” Algı Düzeyleri

İyileştirici Nesne ve Yöntemler		f	%	Ortalama
Kristaller veya kristal yapılı maddeler iyileştirici enerjilere sahiptir.	kesinlikle katılmıyorum	24	11,7	
	katılmıyorum	21	10,2	
	kararsızım	46	22,3	
	katılıyorum	36	17,5	
	kesinlikle katılıyorum	79	38,3	
Toplam		206	100,0	3,6
İnsan, kendi farkındalığını; hipnoz, meditasyon, değişik müzikler ve ilaçlar yoluyla artırabilir.	kesinlikle katılmıyorum	60	29,1	
	katılmıyorum	14	6,8	
	kararsızım	38	18,4	
	katılıyorum	48	23,3	
	kesinlikle katılıyorum	46	22,3	
Toplam		206	100,0	3,0
Meditasyon, yoga ve diğer pratikler önemli ve yararlıdır.	kesinlikle katılmıyorum	28	13,6	
	katılmıyorum	16	7,8	
	kararsızım	29	14,1	
	katılıyorum	53	25,7	
	kesinlikle katılıyorum	80	38,8	
Toplam		206	100,0	3,7
Toplam Ortalama		206		3,44

Tablo4.'de görüldüğü gibi katılımcıların “İyileştirici Nesne ve Yöntemler” alt boyutuna dair bulgular incelendiğinde “Kristaller veya kristal yapılı maddeler iyileştirici enerjilere sahiptir.” ifadesinde %38,3 ile Kesinlikle Katılıyorum seçeneği en yüksek orana sahipken, bu ifadeden aldıkları ortalama puan “3,6” yüksek düzeyde bulunmuştur. Bu ifade ile ilgili FLK19 kodlu kız öğrenci “*Ben taşların enerjilerinin olduğuna inanıyorum. Birçok taşım var mesela unutkanlığa karşı zümrüt ve hematit taşlarım var, pembe kuvarsım var o da gerginlik ve strese iyi geliyor, ders çalışırken florit koyuyorum masama odaklanmamı sağlıyor ve daha aklıma gelmeyen bir sürü taşım var. Arkadaşlarımda kullanıyor. Bence çok etkililer.*” demiştir.

“İnsan, kendi farkındalığını; hipnoz, meditasyon, değişik müzikler ve ilaçlar yoluyla artırabilir.” ifadesinde %29,1 ile Kesinlikle Katılmıyorum seçeneği yine en yüksek orana sahiptir ancak %22,3 ile Kesinlikle Katılıyorum ve %23,3 ile Katılıyorum seçenekleri işaretlenerek yüksek oranlarda katılım ifade eden seçenekler de tercih edilmiştir. Bu ifadeden aldıkları ortalama puan “3” orta düzeyde bulunmuştur. Bu ifadeyle ilgili ALE6 kodlu erkek öğrenci “*Okulda daha başarılı olmak, daha sağlıklı olmak stres ve kötü düşüncelerden uzaklaşmak için bunların hepsini uyguluyorum. Eğitim koçum bunların hepsini biliyor ve uyguluyor. Ben çok faydasını görüyorum. Ayrıca uyurken dinlediğim uykuya dalmayı kolaylaştıran müzikler var onları da yatarken dinliyorum*” demiştir.

“Meditasyon, yoga ve diğer pratikler önemli ve yararlıdır.” ifadesinde %38,8 ile Kesinlikle Katılıyorum ve %25,7 ile Katılıyorum seçenekleri işaretlenerek yüksek oranlarda katılım ifade eden seçenekler tercih edilmiştir. Bu ifadenin ortalama puan “3,7” yüksek düzeyde bulunmuştur. Bu ifade ile ilgili FLK7 kodlu kız öğrenci “*Evet meditasyon ve yoga yapıyorum. Beni çok rahatlatıyor. Sınav stresi beni çok geriyor, bu stresten kurtulmak için meditasyon yapıyorum. Tabi bunu önce öğrenmek gerek yoksa faydası olmaz.*” demiştir.

Tablo4. incelendiğinde araştırmaya katılan dijital yerli öğrencilerin “İyileştirici Nesne ve Yöntemler” alt boyut ortalaması “3,44” yüksek düzeyde bulunmuştur. Tüm ölçek için tüm alt boyutlardan en yüksek ortalama “İyileştirici Nesne ve Yöntemler” alt boyutunda gerçekleşmiştir. Bu boyutta ankete verilen cevaplar ve yapılan derinlemesine mülakatlar birlikte değerlendirildiğinde dijital yerliler özellikle sanal ortamlarda karşılaştıkları kristal taşlar, hipnoz, meditasyon ve değişik müzikleri yine bu ortam aracılığıyla daha yakından tanıma ve ulaşma imkanı elde etmektedirler. Bu bağlamda sanal ortamlarda çok zaman geçiren dijital yerlilerin bu tarz inançları yine bu ortamların etkisi ile gerçek hayatlarında kullanma imkanına sahip oldukları ifade edilebilir.

3.2.5. Katılımcıların Yeni Çağ İnanışları ve Sosyo-Demografik Değişkenleri İlişkisine Dair Bulgular

Tablo 5. Katılımcıların Yeni Çağ İnanışları ile Cinsiyet İlişkisi
Group Statistics

Faktörler		f	Ortalama	sd	P
Eskihalk_inanç	kız	133	2,4307	0,80151	0,446
	erkek	73	2,3295	1,07763	
Ruhçuluk_Psişik_Güçler	kız	133	2,5886	0,92349	0,448
	erkek	73	2,6967	1,00676	
İyileştirici_Nesne_Yöntemler	kız	133	3,5188	0,84528	0,090
	erkek	73	3,2968	0,97904	
Yeni_çağ_inanıslari	kız	133	2,7117	0,75744	0,671
	erkek	73	2,6610	0,91887	

Tablo 5’te görüldüğü üzere, gerek yeni çağ inanışları ölçeği genelinden gerekse alt boyutlarından alınan puanlar açısından kadın ve erkekler arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmemiştir ($t(206)=764, p>.05$). Ancak kadınlar ($X= 2,71$) hem ölçek genelinde hem de tüm alt boyutlarda erkeklere ($X= 2,66$) kıyasla daha yüksek puanlar almıştır.

Tablo 6. Katılımcıların Yeni Çağ İnanışları ile Yaş İlişkisi

Faktörler	Gruplar	N	X	ss	t testi		
					t	sd	p
Eski_Halk_İnançları	14-16	175	2,42	0,89723	838	204	0,403
	17-19	31	2,27	0,97025			
Ruhçuluk_Psişik_Güçler	14-16	175	2,62	0,94679	290	204	0,772
	17-19	31	2,67	1,00081			
İyileştirici_Nesne_Yöntemler	14-16	175	3,46	0,90297	645	204	0,505
	17-19	31	3,34	0,88395			
Yeni_Çağ_İnanıslari	14-16	175	2,71	0,81372	668	204	0,520
	17-19	31	2,60	0,83924			

Tablo 6’da görüldüğü üzere, gerek yeni çağ inanışları ölçeği genelinden gerekse alt boyutlarından alınan puanlar açısından yaş değişkeni arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmemiştir ($t(206)=838, p>.05$).

Tablo 7. Katılımcıların Yeni Çağ İnanışları ile Okul Türü İlişkisi

Okul Türü	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Anlamlılık
1. Anadolu Lisesi	86	2,59	0,891	G. Arası	24,03	4	6,007			
2.Fen Lisesi	20	2,80	0,880	G. İçi	112,61	201	0,560			
3.Mesleki ve Teknik Lise	14	2,37	0,699	Toplam	136,64	205		10,721	.000	2-4, 2-5, 1-4, 1-5, 5-3, 5-4
4.İmam Hatip Lisesi	35	2,25	0,627							
5.Güzel Sanatlar Lisesi.	51	3,23	0,461							
Toplam	790	2,69	0,816							

Tablo 7’de yer alan bulgulara göre katılımcıların okudukları lise türüne göre toplam “Yeni çağ inanışları” ölçeğinden aldıkları puanlar anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır ($F=10,721$; $p<0,01$). Yapılmış Anova analizi sonuçlarına göre ortaya çıkmış olan bu farklılığın hangi okul türleri arasında gerçekleştiğini tespit etmek amacıyla post-hoc analizlerinden LSD testi yapılmıştır. Analiz sonucunda Fen lisesi öğrencilerinin ölçekten almış oldukları puanlar İmam-Hatip lisesinde ve güzel sanatlar lisesinde okuyan katılımcılardan farklılaşmaktadır. Ayrıca Anadolu lisesi öğrencilerinin ölçek puanları Meslek lisesi ve Güzel sanatlar lisesinde okuyan katılımcıların puanlarına göre farklılaşmaktadır. Güzel sanatlar lisesinde okuyan katılımcıların ölçekten almış oldukları puanlar, diğer okul türlerinin tamamı ile farklılaşmaktadır.

Grupların ortalamasına bakıldığında imam-hatip lisesi öğrencilerinin yeni çağ inanışları ortalamasının ($X=2,25$), meslek lisesi ($X=2,37$), anadolu lisesi ($X=2,59$), fen lisesi ($X=2,80$) ve güzel sanatlar lisesi öğrencilerinden ($X=3,23$) daha düşük olduğu görülmektedir.

Ayrıca tabloda gösterilmemiş olmakla birlikte, ölçeğin alt boyutları için yapılmış Anova analizlerine göre tüm alt boyutlar ile okul türü değişkeni arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir.

Tablo 8. Katılımcıların Yeni Çağ İnanışları ile Aile Gelir Seviyesi İlişkisi

Gelir Seviyesi	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Anlamlılık
1. Alt	6	2,73	1,005	G. Arası	0,25	2	0,126			
2. Orta	177	2,68	1,013	G. İçi	136,39	203	0,672			
3. Üst	23	2,79	1,072	Toplam	136,64	205		0,188	0,83	
Toplam	206	2,69	1,028							

Tablo 8 incelendiğinde, “Yeni Çağ İnanışları” ölçeği toplam puanlarında algılanan gelir düzeyi açısından anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (F=1,888; p>0,05). Ayrıca tabloda gösterilmemiş olmakla birlikte ölçeğin alt boyutları için yapılmış Anova analizlerine göre de tüm alt boyutlar ile aile gelir seviyesi değişkeni arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

Tablo 9. Katılımcıların Yeni Çağ İnanışları ile Yaşamın Çoğunun Geçirildiği Yer İlişkisi

Yaşamalarının Çoğunu Geçirdikleri Yer	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Anlamlılık
1. Köy	27	2,20	0,678	G. Arası	8,489	3	2,830			
2. İlçe	55	2,88	0,338	G. İçi	128,153	202	0,634			
3. Şehir	15	2,78	1,093	Toplam	136,642	205		4,460	0,005	1-2, 1-3, 1-4
4. Büyük Şehir	109	2,71	0,930							
Toplam	206	2,69	0,816							

Tablo 9’den görüldüğü üzere katılımcıların “Yeni Çağ İnanışları” ölçeği toplam puanlar açısından hayatlarının çoğunu geçirdikleri yere göre anlamlı bir şekilde farklılık arz etmektedir (F=4,450; p=0,005). Lsd analizine göre farklılık hayatlarının çoğunu geçirdikleri yerleşim birimi köy olan katılımcılar ile diğer yerleşim birimlerinin tamamı arasında görülmektedir. Buna göre Köyde yaşamış olanların yeni çağ inanışları ortalamaları (X=2,20) Büyükşehir’de yaşamış olanlardan (X=2,71), Şehir’de yaşamış olanlardan (X=2,78) ve İlçe’de yaşamış olanlardan (X=2,88) daha düşüktür (p=0,005).

Ayrıca tabloda gösterilmemiş olmakla birlikte ölçeğin alt boyutları için yapılmış Anova analizlerine göre tüm alt boyutlar ile hayatlarının çoğunu geçirdikleri yer değişkeni arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir.

Tüm bu açıklamalara ilaveten yapılan analiz sonuçlarına dayanarak; Dijital Yerli öğrencilerin “Yeni Çağ İnanışları” ölçeği için toplam ortalamaları “2,693” olarak bulunmuştur. Tespit edilmiş olan bu ortalama ile dijital yerli olarak ifade edilen gençlerin orta düzeyde “Yeni Çağ İnanışları” na sahip oldukları görülmektedir.

5. SONUÇ

Toplumda meydana gelen değişimleri tek sebepli olarak izah etmek mümkün değildir. Bu bağlamda bireylerin dini inançları algılamaları ve uygulamalardaki değişimi de tek sebepli izah etmek mümkün değildir. Özellikle günümüzde ulaşılmış olan bilişim ve teknolojiye baş döndürücü gelişmeler gerek bireysel gerekse toplumsal yaşantımızı derinden etkilemekte ve eski ile yeni arasında çok büyük farklılıklar oluşmaktadır. İnternet kullanımının yaygınlaşması ile ortaya çıkan hızlı değişim, dini inanç ve pratikleri de değişime uğratmakta ve bireyler bu durumdan tarihin hiçbir döneminde olmadığı kadar etkilenmektedirler. İnternet teknolojilerinin hayatımızda vaz geçilmez bir konuma gelmesi özellikle gençlerin hemen tüm hayatlarını internetin sunduğu sanal ortama aktarmasına neden olmuştur. Özellikle gençler arasında arkadaşlık, komşuluk, alış-veriş, eğitim, eğlence vs. gerçek mekanlardan sanal ortamlara kayarak sanal ortamların sunduğu bu sınırsız ve mekansız ortam artık bir gerçeklik haline gelmiştir. Küreselleşme sanal ortamın etkisiyle ortak inanç, değer, ilke ve normların bağlayıcı etkisinin azalmasını sağlayarak yeni bir sanal kültür sunumu yapmaktadır. Küreselleşme, ile ortaya çıkan ulus aşırı göç hareketleri, çoğulculuk, iletişim ve ulaşım teknolojileri, bilimsel gelişmeler, internet ve dijitalleşme gibi birçok gelişme ve değişim de yeni dini inanç ve uygulamaların sınır ve mesafe tanımaksızın dolaşıma girerek, yayılmasını sağlamaktadır. Bireyler ve gruplar küreselleşme ve diğer faktörlerin etkisi ile farklı toplumların dini inançlarını ve uygulamalarını tanıma ve öğrenebilme fırsatını elde edebilmektedir. Bu bağlamda birey kendisine yeni bir eklektik ve/veya senkretik inanç sistemi oluşturabilmekte ve hatta din değiştirme yolunu tercih edebilmektedir (Gürbüz ve Aygül; 2021:3).

Bireyler için mistik tecrübeyi ön plana çıkarıcı, akıl dışı, ruhani ve felsefi söylemlere sahip, bunun yanı sıra sağlığa ilişkin alternatif yöntemler sunan, beden ve zihin bütünlüğünü temel alan Yeni Çağ inançları/New Age son dönemlerde -sanal ortamın sunduğu imkanlar ile- toplumsal hayatta etkili görünüşleri ile dolaşıma girmiş durumdadır (Arslan;2006:15). Bilinmeyen enerjiler, ruhlar, metafizik olaylar, mitler, astroloji, astral seyahat, büyü, reenkarnasyon ve karma inanışlar “paranormal inançlar” kategorisine girmekte ve Yeni Çağ hareketlerinin başlıca inançlarını oluşturmaktadır (Gürbüz ve Aygül; 2021:26-27).

Bu araştırmada; İnternet ve sanal ağların ortaya çıkardığı yeni bir toplumsal kategori olan “Dijital Yerli” öğrencilerin yeni çağ inanışlarına sahip olup olmadığını tespit etmek ve tespit edilen bu inanışların bazı sosyo-demografik değişkenler ile ilişkisine dair arka planı ortaya çıkarmak üzere bir saha araştırması yapılmıştır.

Bu bağlamda yapılmış olan bu araştırmaya toplam 206 dijital yerli öğrenci katılmıştır. Araştırmada elde edilen anket verilerine göre, dijital yerli öğrencilerin “yeni çağ inanışları” düzeyleri ortalamaları tüm ölçek için “2,693” olarak bulunmuştur. Tespit edilmiş olan bu ortalama ile dijital yerli olarak ifade edilen gençlerin orta düzeyde “Yeni Çağ İnanışları” na sahip oldukları ifade edilebilir.

Ölçekte yer alan 3 alt boyuta verilen cevapların analizlerinde her bir boyutun birbirinden farklı puan ortalamalarına sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu alt boyutlardan “Eski Halk İnançları ve Geleceği Tahmin Etme” boyutu ortalaması “2,4” düşük düzeyde bulunmuştur. Bu değer, tüm ölçekte en düşük ortalama sahip olan alt boyutun “Eski Halk İnançları ve Geleceği Tahmin Etme” boyutu olduğunu göstermektedir. Ancak burada dikkat çekici bir husus, bu boyutta yer alan astroloji ile ilgili ifadeler, diğer eski halk inançları ifadelerine oranla çok daha yüksek oranda olumlu yaklaşım ifadeler olmasıdır. Bu sonuca dayanarak dijital yerli öğrencilerin astrolojiye daha yakın, daha ilgili ve olumlu bir tutum sergiledikleri ifade edilebilir. Bu sonuç dijital yerli öğrenciler ile yapılan derinlemesine mülakatlarda da açıkça ifade edilmiştir.

Alt boyutlardan “Ruhçuluk ve Psişik Güçler” alt boyutu toplam ortalaması “3” olarak tespit edilmiştir. Bu oran orta düzey bir puandır. “Yeni Çağ İnanışları” toplam ortalamasının üzerinde olan bu değer ile dijital yerli öğrencilerin “Eski Halk İnançları” na oranla, ruhsal ve psişik güçlere dair daha yüksek bir ilgi ve olumlu tutum sergiledikleri ifade edilebilir.

“Yeni Çağ İnanışları” ölçeğinin üçüncü alt boyutu olan “İyileştirici Nesne ve Yöntemler” alt boyut ortalaması “3,44” yüksek düzeyde bulunmuştur. Tüm ölçek ve tüm alt boyutlardan en yüksek ortalama puan “İyileştirici Nesne ve Yöntemler” alt boyutunda gerçekleşmiştir. Bu boyutta ankete verilen cevaplar ve yapılan derinlemesine mülakatlar birlikte değerlendirildiğinde, dijital yerlilerin özellikle sanal ortamlarda karşılaştıkları kristal taşlar, hipnoz, meditasyon ve değişik müzikleri yine bu ortam aracılığıyla daha yakından tanıma ve ulaşma imkanı elde ettikleri görülmektedir. Bu bağlamda sanal ortamlarda çok zaman geçiren dijital yerlilerin bu tarz inançları yine bu ortamların etkisi ile gerçek hayatlarına aktarma imkanına sahip oldukları ifade edilebilir.

Yapılmış olan bu çalışmada üretilmiş olan hipotezlerden; H1.“Dijital yerli öğrencilerin yeni çağ inanış düzeyleri yüksektir”. hipotezinin yanlışlandığı görülmektedir. Ancak araştırmada yapılmış olan derinlemesine mülakatlarda dijital yerlilerin azımsanmayacak oranda yeni çağ inanışlarına ilgi duydukları ve “inanmıyorum” demelerine rağmen pratikte hayatlarında çok defa baş vurdukları yöntemler olduğu görülmüştür. Ayrıca tüm ölçek için düşük düzey olarak tespit edilmiş olan sonuç tüm alt boyutlar için geçerli değildir. Örneğin “Ruhçuluk ve Psişik Güçler” alt boyutu ortalaması orta düzeyde tespit edildiği gibi, “İyileştirici Nesne ve Yöntemler” alt boyut ortalaması yüksek düzeyde bulunmuştur.

Dijital yerli olarak ifade edilen bu kuşak öğrenciler özellikle “Ruhçuluk ve Psişik Güçler” ve “İyileştirici Nesne ve Yöntemler” başlıklarında vurgulanan maddeleri daha çok karşılaştıkları problemleri hızlı bir şekilde çözmek için bir yöntem olarak kullanmaktadırlar. Bu sonuç Prensky’in ifade ettiği “bu kuşak gençler yaptıkları işlerde anında ve açık dönüt isteyen, sabırsız, beklemeye tahammül edemeyen bir özelliğe sahiptir” şeklindeki nitelendirme ile uyumaktadır. Bu bağlamda dijital yerli öğrenciler sanal ortamın sağladığı ve bir alışkanlık haline getirdiği hızlı eylem/hızlı tepki alışkanlıklarını gerçek dünyaya da taşımaya çalışmaktadırlar. Ayrıca yeni çağ inanışlarını sorun çözmeye destekleyici olarak görmektedirler.

Dijital yerli öğrencilerin bazı sosyo-demografik özellikleri ile yeni çağ inanış düzeyleri arasında bir ilişki olup olmadığının tespiti için t- testi ve anova analizleri yapılmıştır. T-testi sonucunda yeni çağ inanışlarında cinsiyet ve yaş değişkenlerinin bir farklılaşma oluşturmadığı görülmüştür. Ancak yapılmış olan analizlerde gerek tüm ölçek için gerekse tüm alt boyutlarda kız öğrencilerin ortalama puanları erkek öğrencilerden yüksek olarak tespit edilmiştir. Ancak bu yükseklik bir farklılık oluşturacak miktarda değildir.

Kız öğrencilerin ortalama puanlarının erkek öğrencilere göre daha yüksek olması sonucuna dayanarak, kız öğrencilerin bu tür inanışlara erkek öğrencilere oranla daha olumlu bir tutum sergiledikleri ve bu bağlamda maneviyata daha eğilimli oldukları ifade edilebilir. Ayrıca fiziksel ve toplumsal olarak daha güçsüz ve korunmaya muhtaç olduğunu düşünen kadınların, korunmak ve güç kazanmak adına bu tarz inanışlara yöneldikleri de düşünülebilir. Elde edilmiş olan bu sonuç bazı araştırma sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Örneğin Ekber Şah Ahmedi tarafından 2022 yılında yapılan “Yeni Çağ İnanışlarının Çeşitli Değişkenlerle İlişkisi Üzerine Bir Araştırma: Bursa Örneği” isimli makalede gerek yeni çağ inanışları ölçeği genelinden gerekse alt boyutlarından alınan puanlar açısından kadın ve erkekler arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

T-testi sonuçlarına göre yaş değişkeninin de yeni çağ inanışlarında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmektedir. Ancak yapılan çalışma, dijital yerli kabul edilen kuşağın kendi içerisindeki yaş gruplarını içermesi, yaşın bir farklılık oluşturmama nedeni olduğu düşünülmektedir. Yaş değişkeninin yeni çağ inanışları açısından bir farklılık oluşturup oluşturmadığı konusu, farklı kuşaklar üzerinde yapılacak yeni araştırmalar ile açıklığa kavuşturulabilecektir.

Araştırmada yapılan anova analizi sonuçlarına göre; aile gelir seviyesi değişkeni ile yeni çağ inanışları arasında bir ilişkisi tespit edilememiştir. Bu sonuç konu ile ilgili yapılan çalışmaların bazıları ile benzerlik gösterirken bazıları ile farklılık arz etmektedir. Ahmedi (2022) tarafından yapılan yukarıda ismi geçen çalışmada gelir düzeyi ve yeni çağ inanışları arasında bir ilişki bulunmamıştır. Ancak bu sonucun aksine yeni çağ inanışları ile ilgili olanların daha çok orta ve üst gelir düzeyine sahip olduklarını ortaya koyan çalışmalar mevcuttur.

Araştırmada yaşamın çoğunun geçirildiği yer ve okul türü değişkenlerinin yeni çağ inanışlarında bir farklılık oluşturup oluşturmadığının tespit edilmesi amacıyla yapılan anova analizleri ile açıklığa kavuşturulmaya çalışılmıştır. Buna göre yaşamın çoğunun geçirildiği yerin yeni çağ inanışlarında anlamlı bir şekilde farklılık oluşturduğu görülmüştür. Bu farklılığın hayatlarının çoğunu geçirdikleri yerleşim birimi köy olan katılımcılar ile diğer yerleşim birimlerinin tamamı arasında olduğu görülmektedir. Buna göre Köyde yaşamış olanların yeni çağ inanışları ortalamaları diğer tüm yerleşim yerlerinde yaşamış olanlardan daha düşüktür. Bu sonuç Ahmedi (2022) tarafından yapılan çalışmanın sonuçları ile benzerdir. Ahmedi (2022)'nin elde ettiği verilere göre yaşanan yer katılımcıların yeni çağ inanışları puanlarında anlamlı bir farklılık ortaya çıkarmaktadır. O'na göre şehirde yaşayan bireylerin yeni çağ inanış puanları köylerde yaşayanlardan daha yüksektir. Ortaya çıkan bu sonucun internet teknolojilerine daha kolay ulaşabilme ve daha yoğun kullanabilme imkanının köyde yaşamlarının çoğunu geçirenler için azaltıcı bir etki yaptığı şeklinde değerlendirilebilir.

Okunan okul türünün yeni çağ inanışları puanları üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturup oluşturmadığını tespit etmek üzere yapılan anova analizlerine göre, katılımcıların okudukları lise türüne göre toplam "Yeni çağ inanışları" ölçeğinden aldıkları puanlar anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır Yapılmış analiz sonuçlarına göre İmam-Hatip lisesinde okuyan öğrencilerin ölçekten almış oldukları ortalama puanlar diğer okul türlerine göre daha düşük tespit edilmiştir. İmam-Hatip lisesi öğrencilerinin yeni çağ inanışlarının diğer okul türlerine oranla daha düşük olması başka araştırmalarda da tespit edilmiştir. Örneğin Ahmedi (2022)'nin araştırmasının bulgularına göre bireylerin mezun olduğu lise türüne göre yeni çağ inanış skorları anlamlı şekilde farklılaşmaktadır. Elde edilmiş olan bu sonucun okul ortamında daha doğru dini bilgiler alma ile ilişkilendirilebileceği düşünülmektedir. Bu sonuç ile Modernleşmenin dini inanışları ortadan kaldıracığına dair tezlerin yanlışlandığı ifade edilebilir.

Ayrıca "Ruhçuluk ve Psişik Güçler" ve "İyileştirici Nesne ve Yöntemler" başlıklarında tüm ülkeler için elde edilen yüksek puanlar dijitalleşmenin en azından bu alt boyutlar için küreselleştirici etkisini ortaya koymaktadır. Bu başlıklarda dijital yerli öğrencilerin benzer eğilimlerde oldukları ifade edilebilir.

Tüm bu bilgiler ışığında araştırmada üretilmiş olan; H2. "Dijital yerli öğrencilerin bazı sosyo-demografik özellikleri ile yeni çağ inanış düzeyleri arasında bir ilişki vardır" hipotezinin kısmen doğrulandığı görülmüştür.

KAYNAKÇA

Ahmedi, A. (2022). Yeni Çağ İnanışlarının Çeşitli Değişkenlerle İlişkisi Üzerine Bir Araştırma: Bursa Örneği. Cumhuriyet İlahiyat Dergisi, 135 - 152. 10.18505/cuid.1080308

Arslan, M. (2011). *Paranormalizm ve Din, Paranormal İnançın Sosyolojisi*, İstanbul Matbaacılık, İstanbul.

Aydın, M. (1995). *Fal, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Erişim Adresi: <https://islamansiklopedisi.org.tr/fal#1>.

Ayhan, İ. ve Yarar, F. (2005). *Batıl İnançların Psikolojisi, Pivolka*(17), 19.

Ayten, A. & Köse, A. (2012). *Din Psikolojisi*, Timaş Yayınları, İstanbul.

Balcı, A. (2010). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem, Teknik ve İlkeler*, Pegem Akademi, Ankara.

- Beck, U. (2011). *Risk Toplumunu- Başka Bir Modernliğe Doğru*. (Çev. K. Özdoğan ve B. Doğan). İthaki Yayınları, İstanbul.
- Bozdağ Tulum, A. ve Kaya, Y. (2022). “Dijital Yerli Öğrenciler”in “Değerli” Kavramına Yönelik Algıları ve “Kök Değerler” Açısından Analizi, *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 0 (42) , 154-193. DOI: 10.14520/adyusbd.1187455.
- Cılacı, O. (1995). *Günümüz Dünya Dinleri*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara.
- Günay, Ü. (2012). *Din Sosyolojisi*, İnsan Yayınları, İstanbul.
- Gürbüz, G. ve Aygül, H. H. (2021). “Arayıştan Uyanışa, Şifadan Estetiğe Yeni Çağ İnançları”, *Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 23/43 (2021), 19-51. <https://doi.org/10.17335/sakaifd.872353> .
- Karasar, N. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Nobel yay., Ankara.
- Kaya, M. ve Aydın, C. (2013). Yeni Çağ İnanışları Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması, *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2013, sayı: 35, ss. 5-19.
- Kennedy, G. E., Judd, T. S., Churchward, A., Gray, K. ve Krause K-L. (2008). First year students' experiences with technology: Are they really digital natives?. *Australasian Journal of Educational Technology*, 24(1), 108-122.
- Kocadaş, B. (2010). “Küreselleşme Tehtidi ve Türkiye”, Ed. Mustafa Talas- Bülent Kara, *Dünden Bugüne Küreselleşme Yerelleşme ve Türkiye*, Gazi Kitapevi, Ankara.
- Koruk, Z. (2017). *Farklı Eğitim Düzeyleri Bakımından Paranormal İnançların Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi: Adana Örnekleme*, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe Grubu Eğitimi Anabilim Dalı, Adana.
- Malinowski, B. (1990). *Büyük Bilim ve Din*. (S. Özkal, Çev.) Kabcacı Yayınları, İstanbul.
- Paker, O. (2011). Postmodern Bilgelik: Yeni Çağ Söyleminde Kişisel Gelişim ve ‘Ruhsal Araştırmalar’, *Psikoloji Çalışmaları Dergisi*, (31), 61-98
- Pedro, F. (2006). *The New Millennium Learners: Challenging our views On Ict And Learning*. <https://Publications.Iadb.Org/En/New-Millennium-LearnersChallenging-Our-Views-Ict-And-Learning> (Erişim Tarihi:06.10.2019).
- Prensky, M. (2001). *Digital Natives, Digital Immigrants* (Mcb University Press, 9(5). <https://www.marcprensky.com/writing/Prensky%20-%20digital%20Natives,%20digital%20Immigrants%20-%20part1.Pdf> (Erişim Tarihi:06.10.2019).
- Tarhan, N. (2010). *İnanç Psikolojisi: Ruh Beyin ve Akıl Üçgeninde İnsanoğlu*, Timaş Yayınları, İstanbul.
- Weltevrede, E. (2011). Digital Methods to Study Digital Natives With a Cause, In N. Shah & F. Jansen (Eds.), *Digital alternatives with a cause? book one: To be* (pp. 10-23). The Hague: Centre for Internet and Society and Hivos.
- Yıldırım, A.ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yay., İstanbul.
- Zur, O. and Zur, A. (2012). *On Digital Immigrants and Digital Natives: How the Digital Divide Affects Families*, <https://www.zurinstitute.com/digitaldivide/> (Erişim Tarihi :06. 10. 2019)